ΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΑΙ ΠΛΑΝΑΙ

ΑΘΩΟΙ ΕΙΣ ΘΑΝΑΤΟΝ!...

[Ἡ συνείδησις τοῦ δικαστοῦ. — Μία γνώμη τοῦ ἀειμνήστου Παρασκευαΐδου.—Οἱ τρεῖς Κουτσαλεξιῶται καρατομούμενοι.—Ὁ Λύγκος καὶ ὁ Σωσίας του.—Ὁ Σιφναῖος ἐπὶ τῆς λαιμητόμου.—Ἡ τραγῳδία τῆς Σύρου.—Ἔνα δάκρυ τοῦ Ἀμοιραδάκη, κλπ.]

Ἡ ἱστορία τῆς δικαιοσύνης τῶν ἀνθρώπων βρίθει πλανῶν. Πολυάριθμοι εἶνε οἱ τουφεκισθέντες ἢ ἀποκεφαλισθέντες ἂν καὶ δὲν εἶχαν καμμίαν σχέσιν μὲ τὸ ἔγκλημα ποὺ ἀπεδόθη εἰς αὐτούς. Αἱ περισσότεραι πλάναι ὀφείλονται εἰς τὴν ὁμοιότητα. Ἐν Γαλλίᾳ π. χ. κατεδικάσθη εἰς θάνατον καὶ ἐκαρατομήθη ὁ ἀθῶος Λεζόργκ. Ὁ δυστυχὴς αὐτὸς εἶχε καταπληκτικὴν ὁμοιότητα μὲ κάποιον διάσημον Παρισινὸν κακοῦργον, ποὸ πάντων ὅταν ὁ τελευταῖος οὗτος μεταμφιεζόμενος ἐφοροῦσε ξανθὴν περρούκαν.

Ὁ ἀείμνηστος Παρασκευαΐδης ἀναφέρει γεγονὸς περίεργον λαβὼν χώραν ἐν Πάτραις. Κατὰ τὸ 1874 ἕνας εὔπορος πολίτης εὑρέθη δολοφονημένος, φέρων πολλὰ τραύματα διὰ μαχαίρας. Ὡς ἔνοχος συνελήφθη ἀμέσως ὁ ὑπηρέτης του ὑποδειχθεὶς διὰ κοινῆς βοῆς. Οἱ ἔνορκοι τὸν ἀπήλλαξαν, λόγῳ ἀμφιβολιῶν... Ὕστερα ἀπὸ λίγον καιρὸ συνελήφθη ἕνας κλέπτης. Πιεσθεὶς ὑπὸ τῆς ἀνακρίσεως προέβη εἰς εὑρείας ὁμολογίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ εἰς τὴν ὁμολογίαν τοῦ συγγενοῦ ἐγκλήματος.

Ἄλλο παράδειγμα δικαστικῆς πλάνης εἶνε καὶ τὸ συμβὰν κατὰ τὸ 1862 ἐν Τήνῳ : Ἕνα πρωΐ, οἱ ἐπίτροποι τοῦ ἱεροῦ ναοῦ παρετήρησαν ἔκπληκτοι ὅτι ἡ θαυματουργὸς Εἰκὼν τῆς Εὐαγγελιστρίας εἶχεν ἐξαφανισθεῖ. Τὸ γεγονὸς ἐπροκάλεσε καθ' ὅλην τὴν νῆσον ἀπερίγραπτον συγκίνησιν. Οἱ καμπάνες ἐσήμαναν συναγερμόν. Χιλιάδες λαοῦ τῆς πόλεως καὶ τῶν χωρίων συνέρρευσαν καὶ κατόπιν ὁμιλιῶν τῶν ἱερέων ἐσκορπίσθησαν εἰς τὴν νῆσον ἀναζητοῦντες τὸν ἱερόσυλον. Τέλος συνελήφθη εἰς κάποιο ἔρημο ἀκρογιάλι ἕνας ξένος. Ἡ Εἰκὼν δὲν ἀνευρέθη ἐπάνω του, ἀλλ' ὅλοι ἔλεγαν ὅτι εἶχε κρύψει τὸ κειμήλιον εἰς κάποιαν σπηλιὰν διὰ νὰ τὸ φυγαδεύσῃ... Ὁ ὑποτιθέμενος κλέπτης ὁδηγήθη εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐχρειάσθη ἡ ἐπέμβασις τῆς ἀστυνομίας διὰ νὰ τὸν σώσῃ ἀπὸ τὴν μανίαν τῶν Τηνιακῶν. Ὁ δυστυχὴς ἄνθρωπος διεμαρτύρετο, ἀλλὰ κανεὶς δὲν τὸν ἐπίστευε. Ἐφυλακίσθη, ἐπιέσθη, ἀλλὰ τίποτε δὲν δὲν ἦλθε εἰς φῶς... Ἐν τῷ μεταξὺ αἱ ἔρευναι τῶν κατοίκων ἐξηκολούθουν ἀνὰ τὴν νῆσον. Ἔξαφνα εἰς τὸ ἐρημικώτερον ἀκρωτήριον τῆς νήσου, μέσα σὲ μιὰ σπηλιά, ἀνεκαλύφθη κρυμμένος ἕνας ἀράπης, ἀπὸ τὸ Ἀλγέριον. Μέσα σ' ἕνα κόκκινο πανὶ εἶχε τυλίξει τὴν σεπτὴν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος. Χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις! Ἡ νῆσος ἐπανηγύρισε μὲ δοξολογίαν καὶ λειτανίαν, ὁ ἱερόσυλος Ἀλγερῖνος ἐστάλη δέσμιος νὰ δικασθῇ εἰς Σῦρον καὶ ὁ ἀθῶος ἀφέθη ἐλεύθερος. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἐκινδύνευσε, κρατῶν μεγάλην λαμπάδα, ἀνυπόδητος, κλαίων ἐκ συγκινήσεως καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἐπῆγε εἰς τὸν ναὸν νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν πλατυτέραν τῶν Οὐρανῶν διὰ τὴν ἀπροσδόκητον λύτρωσίν του.

***

Κατὰ Μάϊον τοῦ 1872 συνελήφθη εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν ἕνας χωρικὸς ὡς ὁ ἀρχιληστὴς Λύγκος. Ὁ ἄνθρωπος διεμαρτύρετο. Δὲν τὸν ἐπίστευαν. Τὰ φαινόμενα ἦσαν ἐναντίον του, κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Ἐζήτησε χάριν, ἀλλ' ἡ αἴτησίς του ἀπερρίφθη. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐξετελεῖτο εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ἐγκλήματος. Ὁ Εἰσαγγελεὺς Μεσολογγίου ἐζήτητε τὴν ἀποστολὴν τῆς λαιμητόμου καὶ τῶν δημίων. Μετὰ ἕνα μῆνα τὸ ἀπαίσιον μηχάνημα καὶ οἱ δύο χειρισταί του κατέφθασαν. Ὁ κατάδικος ἤχθη εἰς τὸ ἰκρίωμα καὶ ἐνώπιον χιλιάδων λαοῦ ἐφώναξε :

— Ἄδικα μὲ σκοτώνετε! Εἶμαι ἀθῶος! Δὲν εἶμαι ὁ Λύγκος ἐγώ. Ἐμένα μὲ λένε Δημήτρη Κωνσταντέλο... Εἶμαι ἕνας φτωχὸς ἄνθρωπος, χωὶς κανένα συγγενῆ στὸν κόσμο...

— Τελειώνετε! Γρήγορα! διέταξε ὁ Εἰσαγγελεὺς τοὺς δημίους.

Μετὰ δύο στιγμὰς ἡ κεφαλὴ τοῦ καταδίκου ἐκυλίετο αἱμόφυρτος εἰς τὸν σάκκον. Ὁ Εἰσαγγελεὺς μὲ τὴν συνείδησιν ἥσυχον ὅτι ἱκανοποίησε τὴν Δικαιοσύνην, ἐπῆγε εἰς τὸ γραφεῖον του, ὅπου εὑρῆκε ἕνα γράμμα φέρον τὴν ταχυδρομικὴν σφραγῖδα τῆς Στυλίδος. Τὸ ἄνοιξε. Τὸ γράμμα ἦτο σύντομο, κακογραμμένο, γεμᾶτο ἀνορθογραφίας καὶ ἔφερε τὴν ὑπογραφὴ «Λύγκος ἀρχιλιστής». Ὁ Λύγκος εἰδοποιοῦσε τὸν Εἰσαγγελέα περὶ τῆς παρουσίας του καὶ τὸν παρακαλοῦσε ν' ἀφήσῃ ἐλεύθερον τὸν ἀθῶον ποὺ εἶχαν συλλάβει ἀντ' αὐτοῦ.

«Σίμερις εἶμ' ἐδὸ κι' ἄβριο μπένο στὸ Τούρκικο», κατέληγεν ἡ ἐπιστολή.

Ὁ Εἰσαγγελεὺς δὲν ἐπίστευε ὅτι ἡ Δικαιοσύνη εἶχε διαπράξει τὸ τερατῶδες λάθος νὰ καρατομήσῃ ἕνα ἀθῶον. Καὶ ὅμως, ὕστερ' ἀπὸ λίγες ἡμέρες, ἠγγέλθη ἡ ἐμφάνισις τοῦ Λύγκου καὶ τῆς πολυμελοῦς συμμορίας του εἰς τὴν τοποκρατημένην Θεσσαλίαν. Καὶ τὰ μετέπειτα γεγονότα ἐπιστοποίησαν τὸ πρᾶγμα. Ἡ λαιμητόμος εἶχε καρατομήσῃ ἕναν ἀθῶον!

***

Ἓν ἀπὸ τὰ θλιβερώτερα παραδείγματα δικαστικῆς πλάνης εἶνε καὶ τὸ συμβὰν ἐν Λαμίᾳ κατὰ τὸ 1879. Ἐνώπιον τοῦ Κακουργοδικείου τῆς πόλεως ταύτης προσήχθη μία ὁλόκληρος οἰκογένεια χωρικῶν, οἱ Κουτσαλεξιῶται, πατὴρ καὶ δύο υἱοί του, κατηγορούμενοι ὅτι αὐτοὶ ἦσαν οἱ δολοφόνοι τοῦ πλουσίου συγχωρίου των Κλάψα. Ὅλα τὰ φαινόμενα ἦσαν ἐναντίον των, ὁλόκληρος συρροὴ σατανικῶν συμπτώσεων. Οἱ κατηγορούμενοι διεμαρτύροντο, διεκήρυττον τὴν ἀθωότητά των, ἀλλὰ κανεὶς δὲν τοὺς ἐπίστευε. Πλεῖστοι μάρτυρες εἶχαν καταθέσει ἐπιβαρυντικὰ ἐναντίον των καὶ οἱ ἔνορκοι πεισθέντες περὶ τῆς ἐνοχῆς των ὄχι μόνον κατεδίκασαν αὐτοὺς εἰς θάνατον, ἀλλ' ἀπέφυγαν νὰ συστήσουν καὶ τὴν ἀπονομὴν βασιλικῆς χάριτος...

Ὁ Κουτσαλεξιώτης καὶ οἱ δύο εὐσταλεῖς υἱοί του ἀνεβιβάσθησαν ἐπὶ τῆς λαιμητόμου. Διεκήρυξαν καὶ ἀπὸ τοῦ ἰκριώματος τὴν ἀθωότητά των καὶ ἐζήτησαν, ὡς τελευταίαν χάριν, νὰ μὴ σταματήσῃ τὸ ἔργον τῆς δικαιοσύνης. Οἱ φιλότιμοι χωρικοὶ ἐφρόντιζαν καὶ διὰ τὴν ὑστεροφημίαν των... Ἐκαρατομήθησαν... Μετὰ παρέλευσιν ἔτους ἡ τρομερὰ ἀλήθεια ἦλθεν εἰς φῶς. Ἐκ τυχαίου περιστατικοῦ ἀνεκαλύφθη ὁ πραγματικὸς δολοφόνος. Ἐκαρατομήθη καὶ οὗτος. Ἡ μνήμη τῶν ἀδικοσκοτωθέντων ἀπεκατεστάθη, ἀλλὰ ποῖος μπορεῖ νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ζωὴν τοὺς σφαγιασθέντας;

***

Τρομερὰ ἐπίσης εἶνε ἡ τραγῳδία ποὺ ἔλαβε χώραν ἐν Σύρῳ. Ἕνας χωρικός, διερχόμενος ἀπὸ τὴν ὡραίαν ἔξοχὴν τῆς Δελλαγράτσιας εὑρέθη ἔξαφνα ἐνώπιον πτώματος. Ὁ ἄνθρωπος εἶχε χτυπηθεῖ μὲ μαχαῖρι. Ὁ δολοφόνος φεύγων εἶχεν ἀφήσει τὸ φονικὸν ὅπλον καφρωμένον ἐπὶ τοῦ θύματός του. Ὁ χωρικὸς ἀπέσπασε τὸ μαχαῖρι καὶ ἐπροχώρησε... Ἐνῷ ὅμως τὸ περιεργάζετο, συνηντήθη μὲ δύο χωροφύλακας καὶ ἔκαμε τὴν ἀνοησίαν νὰ θελήσῃ νὰ τὸ κρύψῃ. Οἱ χωροφύλακες ὑποπτεύθησαν ὅτι κάτι συμβαίνει, τοῦ ἐπῆραν τὸ μαχαῖρι, τὸ εἶδαν ματωμένο καὶ τὸν συνέλαβαν. Καθ' ὁδὸν εὑρῆκαν καὶ τὸ πτῶμα. Εἰς τὴν λαβὴν τοῦ μαχαιριοῦ ἦτο χαραγμένο ἕνα ψηφίον τοῦ ἀλφαβήτου, τὸ Σ.

— Πῶς λέγεσαι τὸν ἐρωτοῦν.

— Σιφναῖος

— Ἐσὺ τὸν ἐσκότωσες!

Ὁ δυστυχὴς ἀντελήφθη τὸ βάραθρον καὶ ἄνθρωπος φύσει δειλός, περιωρίσθη νὰ πῇ : «Πάει πειά. Εἶμαι χαμένος!»

Καὶ πράγματι, κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Μετὰ δύο μῆνας ἕνα μικρὸν πολεμικὸν κατέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Σύρου. Ἐκόμιζε τὴν λαιμητόμον καὶ τοὺς δημίους!

Ἐπὶ τῆς θέσεως ποὺ εὑρέθη τὸ πτῶμα, ὑψοῦται τώρα ἡ λαιμητόμος κατέρυθρος. Χιλιάδες λαοῦ παρακολουθοῦν τὸ θέαμα ἀπὸ τοὺς γύρω λόφους. Ὁ κατάδικος φρουρούμενος ὑπὸ ἰσχυρᾶς συνοδείας, προσάγεται εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως. Εἶνε κατάχλωμος ἀλλὰ μπροστὰ εἰς τὸν θάνατον βρίσκει τὸ θάρρος νὰ φωνάξῃ :

— Εἶμαι ἀθῶος! Εἶμαι ἀθῶος! Μὴ μὲ σκοτώνετε!...

Ἀνεβάζεται ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ ἰκριώματος. Προσδένεται εἰς τὴν μοιραίαν σανίδα. Ὁ δήμιος εἶνε ἕτοιμος τώρα νὰ ἐξαπολύσῃ τὸν βαρὺν πέλεκυν. Ἔξαφνα, ἡ φωνὴ τοῦ Εἰσαγγελέως ὑψώνεται ἀγωνιώδης μέσα εἰς τὴν νεκρικὴν σιγήν.

— Ἀμοιραδάκη, στάσου! στάσου! μή!...

Ὁ δήμιος Ἀμοιραδάκης—ὁ ὁποῖος τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἶχε πλησιάσει τὸ χέρι του εἰς τὸ σχοινὶ τῆς λεπίδος—συμμορφώνεται πρὸς τὴν διαταγήν.

— Λύστε τον ἀμέσως τὸν κατάδικον, λέγει ὁ Εἰσαγγελεύς, καὶ φέρτε τον δῶ!

Οἱ δήμιοι ἐκτελοῦν καὶ τὴν δευτέραν ταύτην διαταγὴν καὶ ὑποβαστάζοντες τὸν κλονιζόμενον ἄνθρωπον, ὁδηγοῦν αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Δικαιοσύνης. Ὁ Εἰσαγγελεὺς δείχνει ἕνα χαρτὶ καὶ λέγει :

— Λυτὴ τὴ στιγμὴ μᾶς ἔφεραν ἕνα ἐπεῖγον τηλεγράφημα. Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς σοῦ δίνει χάρι καὶ μετριάζει τὴν ποινή σου εἰς ἰσόβια δεσμά.

Ὁ κατάδ κος ἐκοίταζε γύρω σαστισμένος. Προφανῶς δὲν ἐκαταλάβαινε.

— Ἐπῆρες χάρι, δυστυχισμένε...

— Λοιπόν... λοιπόν... δὲ θὰ μὲ κόψουνε; ἐμουρμούριζε.

—Ὄχι...τὴν ἐγλύτωσες...Φαίνεται ὁ βουλευτήσας ἐδῶ ἐφρόντισε.

Ὁ λαὸς γύρω, πληροφορηθεὶς τὰ συμβαίνοντα, ἐζητωκραύγαζε ὑπὲρ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς δικαιοσύνης, ὁ δὲ κατάδικος ἔκλαιε στηρίζων τὸ κεφάλι του ἐπάνω εἰς ἕνα ὦμον. Καὶ ὁ ὦμος ἐκεῖνος ἦτο τοῦ Δημίου!...

Ἔπειτα ἀπὸ πολλὰ ἔτη, ὁ γράφων τὰς γραμμὰς αὐτὰς ἠρώτησε τὸν Ἀμοιραδάκην ἂν ἦτο ἀληθινὴ ἡ τραγῳδία αὐτή, τὴν ὁποίαν πρῶτος ἀφηγήθη ὁ μακαρίτης ἱστορικὸς Μιχαὴλ Λαμπρινίδης. Ὁ δήμιος τὴν ἐπεβεβαίωσε, προσθέσας :

— Ἐδάκρυσα μάλιστα κι' ἐγώ.

Ὁ ἐπίλογος ἦλθε μὲ τὴν σειρά του, ὅπως εἰς τὰ μυθιστορήματα : Ἕνας καθολικὸς τῆς Ἄνω Σύρου ψυχορραγῶν ἐξομολογήθη εἰς τὸν ἱερέα ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ αὐτουργὸς τῆς δολοφονίας. Καὶ ὁ καλὸς ἱερεὺς ἐνήργησε τὰ δέοντα πρὸς ἀποφυλάκισιν τοῦ κατα δίκου. Ὁ ἀθῶος τὸ θῦμα τῆς δικαστικῆς πλάνης, ἀφέθη ἐλεύθερος, ἀλλ' ἦτο πλέον σωματικὸν καὶ ψυχικὸν ἐρείπιον..

Δαναὸς